

РОЗДІЛ 2. МОВОЗНАВСТВО

УДК 84. 161. 2 : 81'367. 622

СЛОВОТВІРНА СТРУКТУРА ПРАСЛОВ'ЯНСЬКИХ ІМЕННИКІВ PLURALIA TANTUM

Білоусенко П.І., д. філол. н., професор, Бойко Л.П., к. філол. н., доцент

Запорізький національний університет, вул. Жуковського, 66, м. Запоріжжя, Україна

bilousenko@gmail.com, boiko.l@inbox.ru

Розкрито семантичні чинники появи іменників, що вживаються лише в множині, та граматичні засоби набуття трафаретною множинною формою іменника статусу pluralia tantum. З'ясовано, що регулярні або нерегулярні лексичні зсуви в семантиці праслов'янських похідних і непохідних іменників у формі множини сприяли лексикалізації цих слів. Суфікси лексикалізованих похідних іменників набули здатності творити плуративи безпосередньо від дієслів. Здійснено аналіз словотвірних типів і підтипів іменників pluralia tantum зі згаданими формантами.

Ключові слова: праслов'янська мова, іменники pluralia tantum, лексикалізація форм, зсув лексичного значення, словотвірні форманти, дериваційна база, словотвірний тип.

СЛОВООБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ СТРУКТУРА ПРАСЛАВЯНСКИХ СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ PLURALIA TANTUM

Белоусенко П.И., Бойко Л.П.

Запорожский национальный университет, ул. Жуковского, 66, г. Запорожье, Украина

Раскрыты семантические факторы появления существительных, которые употребляются только во множественном числе, и грамматические средства приобретения трафаретной множественной формой имени существительного статуса pluralia tantum. Определено, что регулярные или нерегулярные лексические смещения в семантике праславянских производных и непроизводных имён существительных в форме множественного числа способствовали лексикализации этих форм. Суффиксы лексикализированных производных существительных приобрели способность образовывать плуративы непосредственно от глаголов. Произведен анализ словообразовательных типов и подтипов существительных pluralia tantum с упомянутыми суффиксами.

Ключевые слова: праславянский язык, существительные pluralia tantum, лексикализация форм, смещение лексического значения, словообразовательные форманты, деривационная база, словообразовательный тип.

WORD FORMING STRUCTURE OF OLD SLAVIC NOUNS PLURALIA TANTUM

Bilousenko P.I., Boyko L.P.

Zaporizhzhya National University, Zhukovsky str., 66, Zaporizhzhya, Ukraine

It is revealed the semantic reasons of the appearance of nouns that are used only in plural, and grammatical means of gaining by stereotyped plural form of noun the status of pluralia tantum. Such forms are usually acquired substantives that consisted of two parts, or long lasting and multiple subjective and multiple objective (complex actions). In non-derivative nouns the lexicalization of plural form happens as a result of the shift in lexical meaning, resulting in plural noun starting having meaning of set of homogeneous items, that has slightly different semantics than the same noun in singular. When such shift becomes regular, a defective plural noun appears that does not have parallel grammatical form in singular. The reconstructed Old Slavic language materials give reason to say that in this period such shifts were mostly irregular, so non derivative nouns pluralia tantum (with the usual semantics for them) may have parallel grammatical meaning of singularity.

In derivative nouns in the same conditions as non-derivative, the lexicalization of the word form intricately takes place. Non-standard numerical behavior caused by the loss of ties with related words, and fallout of related words group. Regular or irregular lexical shifts in semantics of plural nouns contributed to the fact that word forming formants in such derivatives are beginning to be perceived as a means of creating nouns pluralia tantum. This has given stimulus in the Old Slavic period to expand the derivative basis of plural nouns: with the help of these suffixes the derivatives were formed not only from nouns but from verbs. The article analyzes the structural word types and subtypes of pluralia tantum nouns with the suffixes *-ьky, -iny, -y, -i*. Flexion same as derivational formants used for creating regular plural nouns and pluralia tantum have the same form, but different functions.

Key words: Old Slavic language, pluralia tantum nouns, lexicalization of form, shift in lexical meaning, derivation formants, derivational base, word building type.

У лексичному складі сучасної української мови нараховується група іменників, які не мають форм однини і вживаються лише (або переважно) в множині. Ці слова називаються іменниками *pluralia tantum*. За своїм значенням такі субстантиви протиставляються одночасно іменникам, що називають одиничні конкретні предмети, та іменникам, які вживаються лише в однині, – іменникам *singularia tantum*. До розряду плуративів належать непохідні (*штани, погони, сани, двері, вила, гроші* тощо) і похідні іменники (*окуляри, висівки, іменини, radoці, рукави* і под.). Лексеми, що вживаються лише в множині, мають давню історію. Зокрема, уже в праслов'янський період набували множинної форми назви одиничних предметів, які у своїй будові мають складники, наприклад, іменник *ворота* є континуантом праслов'янського **vorto*, пов'язаного з **verti* 'запирати', *vorь* 'огорожа'. Цей іменник у праслов'янську добу мав також форму **vorta* (див. ЕСУМ 1 428), певно, саме так наші предки спочатку називали лише ті ворота, що склалися з двох частин. Іменник **negьba* 'пути, окови, кайдани' вживався в ті часи й у формі *pluralia tantum *negьbu* (ЭССЯ 24 131). Праслов'янське **pьrsь*, що первинно означало 'груди в коня, ребро, бік', набуваючи сучасного значення 'груди, перса', змінює форму на **pьrsi* (див. ЕСУМ 4 353).

Очевидно, на ґрунті окремих слов'янських мов набувають форми *pluralia tantum* давні іменники **vidlo* 'вила' (ЕСУМ 1 374), **dvьrь* 'двері' (2 17) та ін. Формальна ознака множини стає виразником дещо іншої семантичної ідеї в результаті того, що слово з цією ознакою протидіє правильному формотворенню, порушуючи граматичну співвіднесеність, смисловий паралелізм у загальному ряді [див. 3, с. 75]. Такі зміни в семантиці слова прийнято називати лексикалізацією, що означає "утворення нового слова з окремих його форм унаслідок зміни лексичного значення й граматико-синтаксичної функції" [6, с. 46]. У сучасній українській мові втрачено співвідношення між формами *вода – води, пісок – піски, масло – масла*, множина тут вживається у вужчому, частковому значенні, зокрема, у значенні сорту: *мінеральні води, високоякісні сталі* [2, с. 161].

Нестандартна числова поведінка іменників спричинена втратою словом зв'язків зі спорідненими словами, випадання слова з груп споріднених слів [1, с. 236]. У праслов'янську добу функціонували й іменники *pluralia tantum*, що називали тривалі дії, а також багатосуб'єктні чи багатооб'єктні (складні дії), конкретні предмети, наприклад: **ba(d)ly* 'розмови, балаканина' від незасвідченого імені **ba(d)la* 'мова, розповідь'; 'байка' (ЭССЯ 1 150); **lєkota* (15 62) 'жахливі сновидіння; підскакування внаслідок неспокійних снів' тощо. У множинних формах спостерігається спочатку нерегулярний зсув лексичного значення, при якому вживаний у множині іменник позначає граматичну множину однорідних предметів і (паралельно) одиничний предмет, що має дещо іншу семантику, чи позначає сукупність однорідних предметів, дій. При регулярному зсуві лексичного значення маємо дефектний у числовому відношенні іменник, який не має паралельної граматичної форми однини.

1. Кілька іменників *pluralia tantum*, у яких вичленовуються словотворчі форманти, реконструйовано серед дериватів праслов'янської доби. У частині дериватів важко визначити твірну основу, оскільки суфіксальний іменник *pluralia tantum* може бути результатом лексикалізації звичайної множинної форми або утвореним за допомогою суфікса, отже, бути співвідносним у семантичному й структурному плані з іменником і дієсловом.

1.1. Суфікс **-iny* (< **-ina*). За допомогою цього форманта від *іменників* творяться переважно деривати на позначення речовин, відходів, залишків, обрядодій: **obmoltiny* (ЭССЯ 28 75) 'солото, що залишається при обмолоті, не зовсім обмолочені снопи із залишками зерна, залишки від обмолоту'; 'закінчення молотьби, святкування з цього

приводу'; похідне від **obmoltъ* / **obmolta* 'палка, якою збивають плоди з дерева; обмолот, молотьба, намолот; закінчення молотьби, обмолочене зерно'; **obpoliny* (249) 'виполоти бур'яни, виполотки', 'відходи при віянні зерна', співвідносне з іменником **obpola* 'те саме, що *obpolina*' та дієсловом **obpelti* 'виполоти, прополоти, очистити; очистити зерно від сміття'; **obpolčina*/**obpolčiny* (249) 'вода, якою сполоскували посуд', 'поміи' від **obpolka*/**obpolkъ*/**obpolskъ* чи **obpolkati*/**obpolskati*; **obstružiny* (86) 'стружки, відходи, опилки, тирса' – результат лексикалізації форми множини **obstružina* 'те саме, що *obstružiny*', або похідне від **obstruga* 'шкребок, стружка, клопот'; **obstrugъ* 'рубанок, мітка на дереві' чи **obstrugati*.

У західнослов'янських діалектах праслов'янської мови, очевидно, було й **mydliny* (31 24), пор. чеське мн. *mydliny* 'мильна вода, білило, схоже на мило', польське *mydliny* 'вода, у якій розчинене мило', словін. *medlene* мн. 'мильна вода, піна' від **mydlo* або **mydliti* (*se*).

У східнослов'янських діалектах, треба думати, функціонувала лексема **obpaliny* як результат лексикалізації множинної форми **obpalina* (28 148) чи похідне від **obpalati* 'обпалити, спалити', очевидно, тому, що ці відходи спалювали, пор. укр. мн. *опалини* 'лушпиння, полова, сміття, що відділяються від зерна', блр. діал. *апаліны, аполіны* мн. 'полова' співвідносне з іменником та дієсловом.

1.2. Від *дієслів* теж твориться кілька плюративів на позначення обрядодій: **obglediny* (ЭССЯ 26 200) 'оглядини, перший візит жениха до нареченої, нареченої до батьків жениха; оглядини житла й господарства жениха батьками нареченої після сватання' від **obgleděti*, **obgledati*; **obrōčiny* (29 110) 'заручини, сватання', пов'язане з **obrōčiti* (*se*) 'домовитися про заручини чи шлюб, здійснити обряд обручення'; **obzoriny* (31 212) 'оглядини, смотрини', 'огляд будинку і господарства, куди дівчину хочуть взяти заміж або звідки хочуть взяти заміж' від **obzъrěti* / **obzoriti*.

Інші деривати позначають речовини, матеріали, залишки чого-небудь і т. ін.: **obpređiny* (29 20) 'негодні відходи при прядінні' від **obpređiti* / **obpređo* 'спрясти, обпрясти, випрясти'. Мабуть, існував і дериват *obtrebiny* (30 167) 'відходи від тіпання; відходи від чистки овочів' як результат лексикалізації множинної форми **obtrebina* чи від **obtrebiti* 'очистити, общипати листя, плоди, пелюстки', пор. польське *otrebiny* 'сміття, відходи, огризки', сербохорв. діал. *отребине* мн. 'відходи від тіпання', *otribine* 'відходи від чистки овочів', укр. *отребини* 'непотрібні залишки'.

2. Суфікс *-ьку*. До дериватів з цим формантом у реконструйованих матеріалах не виявлено відповідних безсуфіксних субстантивів. Низку похідних із суфіксами *-ька/-ьку* можна розцінювати як паралельні *віддієслівні* утворення або як лексикалізовані форми множини.

2.1. Окремі лексеми позначають назви обрядодій, релігійних свят: **obgledьky* (ЭССЯ 26 203) 'оглядини, огляд'; часто вживане в мові різних слов'ян у формі множини зі значенням 'погані наслідки вчинків, справ', 'догляд за худобою' – лексикалізована форма множини **obgledьka* чи похідне від **obgleděti*, **obgledati*.

Панівна більшість плюративів на *-ьку* служить для найменування відходів, речовин, матеріалів, залишків чогось і т. ін.: *obberьky* (97) 'те, що збирають; залишки після збирання врожаю'; похідне від презентної основи дієслова **obbero*, **obbrati* чи лексикалізація форми множини **obberьkъ* / **obberьka*; **občesьky* (138) 'відходи при чесанні волосся, льону і т. ін.', походить від зменшувальної форми з суфіксом *-ьк-* від **občesъ*, очевидно через стадію **občesьkъ* > **občesьky*; **občínьky* (139) 'відходи, висівки, обрізки чогось', пор. словен. *občínki, očínki* 'відходи, висівки', рос. діал. *очинки* 'обрізки чогось', певне, лексикалізована форма множини від **občínьkъ*, **občínьka*, які походять від дієслова **občíniti*; **obgrabьky* (27 27) 'полова, що залишається після молотьби', похідне

від дієслова **obgrabiti* або лексикалізована форма множини **obgrabъкъ*; **obgrebъky* (30) ‘залишки корму домашньої скотини’, похідне із суфіксом *-ъky* від **obgrebъ* чи від дієслова **obgrebti* або лексикалізована плюративна форма **obgrebъka* / **obgrebъкъ*; **obmyčky* (28 98) слвц. діал. *omičke* мн. ‘короткі вичесані волокна’ *omiški* мн. ‘висмикнуті волокна з коноплі’, польське *omyszki* ‘відходи волокна, що утворюються при тіпанні льону’, – похідне із суфіксом *-ъky* від дієслова **obmykati* ‘вичесувати, рвати, тріпати, очищати, обдирати, видаляти’ або лексикалізована форма множини **obmyčka*; **obpilъky* (194) ‘стружка, опилки; опилки, що з’являються при обробці металу’, очевидно, лексикалізована форма множини **obpilъкъ* / **obpilъka*, що походять від **obpiliti*; **obskrebъky* (29 189) ‘залишки, які зішкребли з якоїсь посудини, залишки запасу сипучих тіл’, лексикалізована форма множини іменника *obskrebъкъ* або віддієслівний дериват від **obskrebtі*; **obstanъky* (30 31) ‘останки (святих), моці; прах’; ‘потомки’; ‘залишки, те, що залишилося від чогось’, ‘майно, що залишилося після смерті’, утворений від дієприкметника на *-n-* дієслова **obstati* ‘залишитися, відмовитися, перестати, кинути’ або плюраль від **obstanъкъ*; **obstatъky* (41) ‘залишки’, болг. *остатки, остатци* ‘залишки, пережитки’, сербохорв. *ostaci* діал. ‘залишки’, чеське *ostatky* ‘останні дні масляниці’ ст.-слвц. *ostatky* ‘залишки, руїни (про міста, фортеці)’, укр. діал. *остатки* ‘залишки зрізаного бадилля кукурудзи’ тощо – лексикалізована форма множини іменника **obstatъкъ* або утворення на *-ъky* від дієслова *obstati*; **obtirъky* (183) ‘сніп, складений між кількох снопиків після обмолочування; залишки недотертої картоплі; опилки’, можливо, досить пізній плюраль від **obtirъka*; **objědъky* (31 148) ‘огризок, залишки від їжі, недоїдені шматки’, пор. словен. *objedki* ‘об’їдки’, ст.-чеське *objedky* ‘залишки сіна в кормушці’; в.-луж. *wobjědki*, польське *objadki* ‘об’їдки, залишки корму’, діал. ‘залишки соломи, нез’їдені худобою’, староросійське XVII ст. *объѣдки* ‘залишки від їжі’, укр. *об’їдки* ‘об’їдки’ блр. *абједкі* – похідне від **objědati* або лексикалізована форма множини **objědъкъ*; **obzadъky* (173) ‘задня частина чогось (будинку, туші тварини, поселення, взуття)’; ‘залишки, зернові відходи’; ‘відходи при молотінні, віянні’ – лексикалізована форма іменника **obzadъкъ*, ужита в множині.

У східнослов’янських говорах праслов’янського періоду, певне, функціонували й такі деривати: **obxlorъky*, рос. XVII ст. *охлопки* ‘очіпки, охлопки’, рос. діал. *охлопки* ‘залишки, відходи при переробці льону’, укр. *охлѡпки* ‘те саме, що *охлопок*’ – похідне від **obxlorati* або лексикалізований плюраль іменника **obxlorъкъ* (27 68-69); *obporъky* (28 261), рос. діал. ‘чоботи з відрізнаними халявами, рваний одяг, обривки матерії, ганчір’я’ – плюраль від **obporъкъ* ‘старий зношений черевик, відпорота підкладка, порване взуття’ або від **obporti* ‘відпороти, випороти’.

2.2. Словотворчі форманти в множинних іменниках починають сприйматися як засоби їх творення, тому маємо окремі *віддієслівні* деривати з цим суфіксом, де іменник *pluralia tantum* твориться, оминаючи процес лексикалізації множинної форми: *obmelъky* (ЭССЯ 28 50) ‘відходи від помелу; жорсткі волокна, що залишилися при обробці льону; костра’ (**obmelti* ‘розмолоти, перемолоти, обточити, обідрати, провіяти’); **obžinъky* (31 250) ‘свято врожаю, закінчення жнив, останній день жнив’, від дієслова **obžinati* ‘обкошувати, обжинати, зжати навколо чогось’.

3. Суфікс **-itji* вичленовується в плюративі **drъgvitji* (ЭССЯ 5 139) ‘дреговичі, назва племені’, похідне з суфіксом *-itjъ*, мн. *-itji* від **drъgvъva* ‘болото, трясовина, сире місце’.

4. Суфікси *-y*, *-i*. У реконструйованих матеріалах праслов’янської мови є низка *віддієслівних* утворень з фіналями *-ъ*, *-ь*, *-а*, які спочатку служили засобом іменникового словотвору, однак первинне їхнє значення зараз уже не відновлюється [5, с. 193]. Великий вплив на подальшу долю цих імен справило встановлення ними відношень з дієсловами [4, с. 171], що активізувало словотворчу здатність у праслов’янській мові континуантів згаданих суфіксів: *-a(<*-a)*, *-ъ(<*-o)*, *-ь (<*-i)*. Утворення з цими формантами

укладачі ЕССЯ кваліфікують як безсуфіксні. Однак М. Войтила-Свежовська вважає ці суфікси конструктами, які в праслов'янській мові мали специфічний характер, вони поєднували в собі дві функції: словотвірну й флексійну, тобто виконували роль дериваційних формантів і одночасно вказували на належність дериватів до певного типу відмінювання [7, с. 12-13], згодом вони повністю поглинулися флексією. Поділяючи думку дослідниці, мусимо визнати, що згадані функції зберігалися за цими формантами у всіх формах слів, у називному множини, зокрема, іменники *pluralia tantum* мали флексію -**y**, -**i**. У частині випадків часом важко встановити характер творення плюративів: шляхом лексикалізації форми множини чи творенням плюратива прямо від дієслова.

Серед реконструйованих формативів зі згаданими формантами маємо досить розрізнені в семантичному плані деривати: назви місцин, обрядодій, речовин, матеріалів, залишків, одягу, інструментів тощо, наприклад: *bagy* (ЕССЯ 1 134) 'болотиста місцевість' від **bagati*, пор. незасвідчене **bagъ*; **jъzgreby/*jъzgrebi* (9 30) 'пакля, очистки льону, коноплі; грубе домоткане полотно із цих очисток' із **jъzgrebti* 'вишкребти, видряпати, вигребти'; **klěšči/*klěšča* (10 20) 'кліщі, щипці, кусачки' від дієслова-звуконаслідування **kleskati/*klěskati* 'шмагати, плескати, клацати' або плюратив від **klěšča*; **obglědy* (26 201) 'оглядини, розглядини, візит юнака і його родини до дівчини з метою сватання, домовленості про весілля' похідне від **obglědēti, *obglědati*, пор. паралельні утворення **obglědъ/*obglěda*, які, можливо, зазнали лексикалізації в множині; **obmeti* (28 54) 'дрібні відходи при молотьбі'; 'вівсяна полова'; 'солом'яна січка', 'борошно із зерна низького сорту' похідне від **obmesti* або плюраль від **obmetъ* 'помело, те, чим метуть'; 'зметений борошняний пил'; 'замет біля будинку'; 'підсипка для утеплення будови'.

У східнослов'янських діалектах, можливо, функціонував і плюратив **obvory* (31 92-93) 'шнурки, якими прив'язували личаки; личаки', пор. укр. діал. *обори* 'мотузки в неводі, зав'язки в постелах', рос. діал. *оборы* 'мотузка, тасьма, якою обкручують онучі'; 'вид риболовецької сіті'; 'вірвовки, якими личаки прив'язуються до ніг', похідне від **obverti* 'сунути, всунути, засунути, вперти, уперти' або плюралі від **obvora / *obvorъ*.

Серед плюративів досліджуваного періоду маємо кілька конфіксальних дериватів. За допомогою конфікса **na-...-ьky* творяться поодинокі плюративи з конкретним значенням, як-от: **nabedrъky* (21 203) 'частина кінської упряжі, що покриває бедра'; 'набедрена пов'язка', співвідносно з **bedro*, прийменниковою структурою з цим іменником, не виключена, утім, і лексикалізація множинної форми **nabedrъкъ; nabidlъky* (207) 'деталь ткацького верстата', утворення пов'язане з **bidlo* чи лексикалізація множинної форми **nabidlъka**. За участю конфікса **na- ... -ica* утворено ідентичну до попередньої назву **nabidlъnica* (207) (яка, очевидно, теж виступала у формі плюратива, пор. польськ. мн. *nabidlъnice*, укр. діал. *набильниці*, блр. мн. *набильніцы*).

Здійснений аналіз іменників *pluralia tantum* праслов'янської доби дає підстави стверджувати, що регулярні або нерегулярні лексичні зсуви в семантиці непохідних і похідних множинних форм іменника спричиняли лексикалізацію цих словоформ. Суфікси похідних іменників почали сприйматися як засоби творення плюративів, що сприяло розширенню їхньої мотивувальної бази: іменники *pluralia tantum* почали творитися безпосередньо від дієслів. Отже, у праслов'янській мові були створені передумови для розвитку словотвірної підсистеми множинних іменників в окремих слов'янських мовах і в українській зокрема.

УМОВНІ СКОРОЧЕННЯ ДЖЕРЕЛ

- ЕСУМ** Етимологічний словник української мови / [за ред. О.С. Мельничука] : у 7 т. –Т. 1–6. – К. : Наук. думка, 1982–2012.
- ЕССЯ** Этимологический словарь славянских языков: Праославянский лексический фонд. – Вып.1–38. – М. : Наука, 1974–2012.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дорошевский В. Элементы лексикологии и семиотики / В. Дорошевский. – М. : Прогресс, 1973. – 284 с.
2. Загнітко А.П. Теоретична грамати́ка сучасної української мови. Морфологія-синтаксис / А.П. Загнітко. – Донецьк : ТОВ «ВКФ БАО», 2011. – 992 с.
3. Маркарян Р.А. Грамматикализация и лексикализация / Р.А. Маркарян // Լրաբեր Հասարակական Գիտությունների. – 1969. – № 6. – С. 69–77.
4. Мейе. А. Общеславянский язык / А.Мейе / [пер. и прим. проф. П.С. Кузнецова]; [под ред. С.Б. Бернштейна; предисл. Р.И. Аванесова и П.С. Кузнецова]. – М. : Издательство иностранной литературы, 1951. – 492 с.
5. Хабургаев Г.А. Старославянский язык / Г.А. Хабургаев. – М. : Просвещение, 1974. – 432 с.
6. Шмелёв Д.Н. Проблемы семантического анализа лексики / Д.Н. Шмелёв. – М. : Наука, 1973. – 280 с.
7. Wojtyła-Świerzowska M. Prasłowiańskie nomen agentis / M. Wojtyła-Świerzowska // PAN? Monografie Slawistyczne. 30. – Wrocław. Warszawa. Kraków.Gdańsk : Wydawnictwo Polskiej arademii nauk, 1974. – 161 s.

CONDITIONAL SYMBOLS

- ЕСУМ** Etymological vocabulary of Ukrainian language, (1982–2012) Editor O.S. Melnychuk, in 7 Vol., vol. 1–6, Naukova dumka, Kyiv, Ukraine.
- ЭССЯ** Etymological vocabulary of Slavic languages, Old Slavic lexical fond, (1974–2012), Iss. 1–38, Nauka, Moscow.

REFERENCES

1. Doroshevskii, V. (1973) Elementy leksikologii i semiotiki, Moscow, Progress.
2. Zahnitko, A.P. (2011) Teoretychna hramatyka suchasnoii ukraiinskoi movy. Morfolohiia-syntaksys, Donetsk, VKF BAO, Ukraine.
3. Markarian, R.A. (1969) Hrammatikalyzatsiia i leksikalizatsiia, Լրաբեր Հասարակական Գիտությունների, no. 6, pp. 69–77.
4. Meie, A. (1951) Obshchieslavianskii yazyk, Moscow, Izdatelstvo inostrannoi literatury.
5. Khaburgaev, G.A. (1974) Staroslavianskii yazyk, Moscow, Prosveshchenie.
6. Shmeliiov, D.N. (1973) Problemy semanticheskogo analiza leksiki, Moscow, Nauka.
7. Wojtyła-Świerzowska, M. (1974) Prasłowiańskie nomen agentis, PAN? Monografie Slawistyczne. 30. – Wrocław. Warszawa. Kraków.Gdańsk, Wydawnictwo Polskiej arademii nauk.

УДК 378.1:81'243 (045)

CONCEPTUAL TOOLS FOR LANGUAGE EDUCATORS WHEN DEVELOPING FOREIGN LANGUAGE EDUCATION

Grynyuk S.P., PhD

National Aviation University, Kosmonavt Komarov avenue, 1, Kyiv, Ukraine

svetmoy7@mail.ru

This article represents the Finnish approach to the future of foreign language teaching, studying and learning. It provides the general overview of the key instruments or conceptual tools for foreign language teachers and educators to be used and profit from when developing foreign language education (FLE) and envisioning its future. The key futuristic instruments, such as vision, strategy, scenario and mission are described and analyzed in order to better understand, visualize and formulate the future in the field of foreign language acquisition.

Key words: foreign language education, foreign language teachers and educators, vision, strategy, scenario, mission, conception of learning.